

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU9

Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i jordförvärvslagen. Lagändringarna innebär att kravet på förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen utvidgas till att omfatta juridiska personers förvärv av lantbruksegendom dels till följd av testamentariska förordnanden, dels från Allmänna arvsfonden.

Lagändringarna syftar till att säkerställa att balansen i markägandet mellan juridiska och fysiska personer även i fortsättningen kan upprätthållas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:38 Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden.....5

 Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente5

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....8

 Propositionen8

 Motion från allmänna motionstiden 2025/268

Bilaga 2

Regeringens lagförslag9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:38 och avslår motion 2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 8.

Stockholm den 26 februari 2026

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V), Mikael Eskilandersson (SD), Joakim Järrebring (S), David Josefsson (M), Leif Nysmed (S), Lars Beckman (M), Denis Begic (S), Rashid Farivar (SD), Anna-Belle Strömberg (S), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C), Björn Tidland (SD), Mats Persson (L), Mats Hellhoff (SD), Markus Kallifatides (S), Ludvig Ceimertz (M) och Ulrika Westerlund (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:38 Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. I betänkandet behandlar utskottet även ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2025/26. Förslaget i motionen finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om att juridiska personers förvärv av lantbruksegendom till följd av bl.a. testamentariska förordnanden ska omfattas av kravet på förvärvstillstånd i jordförvärvslagen. Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande som utskottet anser är tillgodosett genom lagförslaget.

Gällande rätt

Jordförvärvslagen (1979:230) är tillämplig vid vissa förvärv av lantbruksegendom. Syftet med lagen är att främja sysselsättning och bosättning i glesbygden samt att bevara balansen i markägandet mellan fysiska och juridiska personer¹.

Med lantbruksegendom avses enligt 1 § jordförvärvslagen fast egendom som är taxerad som lantbruksenhet eller har ombildats eller nybildats för ändamålet jordbruk eller skogsbruk men som ännu inte varit föremål för fastighetstaxering. Jordförvärvslagen gäller enligt 2 § förvärv som sker genom köp, byte eller gåva, tillskott till bolag eller förening eller genom utdelning eller skifte från bolag eller förening. Lagen gäller också då någon genom köp, byte eller gåva förvärvar ett dödsbo i vilket ingår lantbruksegendom eller då någon, som genom köp, byte eller gåva har förvärvat en andel i ett sådant dödsbo och inte på någon annan grund är delägare i boet, tillskiftas den fasta egendomen eller en del av den.

I 4–8 §§ jordförvärvslagen anges när förvärvstillstånd krävs och under vilka förutsättningar tillstånd får lämnas eller vägras. Bland annat krävs förvärvstillstånd när en juridisk person förvärvar en lantbruksegendom från en fysisk person eller ett dödsbo. Tillstånd krävs dock inte för förvärv som sker genom inrop på exekutiv auktion (4 §).

För att en juridisk person som har förvärvat en egendom som är avsedd för jordbruk eller skogsbruk från en fysisk person eller ett dödsbo ska få förvärvstillstånd krävs, förutom det som följer av reglerna om förvärv i glesbygd och omarronderingsområden, som huvudregel att förvärvaren avstår, kan antas komma att avstå eller under de fem närmast föregående åren har avstått lantbruksegendom som i fråga om produktionsförmåga ungefär motsvarar den egendom som avses med förvärvet. Avståendet ska ske, kan antas komma att ske eller har skett till en fysisk person eller till staten för

¹ Se prop. 2004/05:53 s. 16 och 26.

naturvårdsändamål. Om egendomen är avsedd för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk eller förvärvet huvudsakligen avser skogsmark och förvärvaren på orten bedriver sådan industriell verksamhet i vilken egendomens virkesavkastning behövs får förvärvstillstånd beviljas även om något sådant avstående inte sker. Vidare kan en juridisk person få förvärvstillstånd utan att avstå lantbruksegendom om förvärvet sker från annan juridisk person än dödsbo eller det annars finns särskilda skäl (6 §).

Enligt 10 § jordförvärvslagen ska förvärvstillstånd som huvudregel sökas inom tre månader från det att förvärvet skedde. Om en ansökan om förvärvstillstånd inte görs inom föreskriven tid och på föreskrivet sätt eller om förvärvstillstånd vägras, är förvärvet enligt 11 § som huvudregel ogiltigt.

Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente omfattas inte av kravet på förvärvstillstånd.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen ändringar i jordförvärvslagen som innebär att juridiska personers förvärv av lantbruksegendom till följd av testamentariska förordnanden ska omfattas av kravet på förvärvstillstånd. Regeringen anför bl.a. att den undersökning som gjorts av 2023 års jordförvärvsutredning visar att det finns ett ökat intresse för att testamentera lantbruksegendom till en juridisk person. Regeringen delar utredningens bedömning att detta på sikt, om reglerna inte ändras, kan komma att leda till att balansen mellan olika ägarkategorier påverkas på ett negativt sätt. Regeringen anser därför att det finns skäl att inskränka juridiska personers möjligheter att förvärva lantbruksegendom genom testamente och att en sådan inskränkning behövs för att det ska kunna säkerställas att balansen mellan olika ägarkategorier över tid inte försvagas.

Både förvärv av lantbruksegendom som legat² och förvärv till följd av ett universellt testamentariskt förordnande³ ska omfattas av lagens tillämpningsområde. Om förvärvstillstånd nekas bör förvärvet bli ogiltigt i enlighet med det som gäller för andra förvärv som omfattas av jordförvärvslagens tillämpningsområde.

En testamentstagare som har tilldelats en lantbruksegendom som legat ska ansöka om förvärvstillstånd inom tre månader från det att testamentet fick laga kraft och legatet gavs ut eller, om bouppteckningen inte hade registrerats då, från det att registreringen skedde. När en lantbruksegendom ingår i den kvarlåtenskap eller i den del av kvarlåtenskapen som en juridisk person fått till följd av ett universellt förordnande bedömer regeringen att det är lämpligt att den frist inom vilken ansökan om tillstånd ska göras beräknas från tidpunkten då förvärvet skedde. Någon särskild bestämmelse om när en sådan ansökan ska göras behövs inte utan den frist som i dag gäller för andra förvärv, dvs.

² En särskild förmån som getts i ett testamente.

³ Ett testamentariskt förordnande enligt vilket testamentstagaren ska få hela kvarlåtenskapen eller en del av den.

inom tre månader från det att förvärvet skedde, ska gälla även vid sådana förvärv.

Om en ansökan om förvärvstillstånd inte görs inom föreskriven tid och på föreskrivet sätt bör förvärvet bli ogiltigt.

Regeringen föreslår vidare att även juridiska personers förvärv av lantbruksegendom från Allmänna arvsfonden ska omfattas av tillståndsprövning enligt jordförvärvslagen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Äldre föreskrifter ska gälla för förvärv där testatorn har avlidit före lagens ikraftträdande.

Motion från allmänna motionstiden 2025/26

I kommittémotion 2025/26:2833 yrkande 8 föreslår Helena Lindahl m.fl. (C) ett tillkännagivande om att värna jordförvärvslagstiftningens intention om en balanserad markägarsituation. Motionärerna anför att de ser med oro på det ökade intresset för att testamentera lantbruksegendomar till juridiska personer och att de vill begränsa möjligheterna till detta i jordförvärvslagen. Det är viktigt att regeringen skyndsamt täpper till de kryphål som finns innan konsekvenserna blir för stora. Motionärerna välkomnar förslaget i SOU 2024:73 om att juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente ska omfattas av förvärvsprövning eftersom det skulle värna lagstiftningens intention om en balanserad markägarsituation.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen antar regeringens lagförslag. Lagförslaget bör därför antas av de skäl som anføres i propositionen.

Utskottet anser vidare att motionsyrkandet är tillgodosett genom lagförslaget. Yrkandet bör därför avslås.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:38 Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230).

Motion från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna jordförvärvslagstiftningens intention om en balanserad markägarsituation och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
jordförvärvslagen (1979:230)

Härigenom föreskrivs att 2, 4, 6 och 10 §§ jordförvärvslagen (1979:230)¹ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Lagen gäller förvärv av lantbruks-
egendom som sker *genom*

1. köp, byte eller gåva,

2. tillskott till bolag eller före-
ning,

3. utdelning eller skifte från
bolag eller förening.

Lagen gäller också då någon
genom köp, byte eller gåva för-
värvar ett dödsbo *i vilket ingår*
lantbruksegendom eller då någon,
som genom köp, byte eller gåva har
förvärvat en andel i ett sådant
dödsbo och inte på någon annan
grund är delägare i boet, tillskiftas
den fasta egendomen eller en del av
den.

Lagen gäller förvärv av lantbruks-
egendom som sker

1. *genom* köp, byte eller gåva,

2. *till följd av ett testamentariskt*
förordnande, om förvärvaren är en
juridisk person,

3. *genom* tillskott till *ett* bolag
eller *en* förening, *eller*

4. *genom* utdelning eller skifte
från *ett* bolag eller *en* förening.

Lagen gäller också då någon
genom köp, byte eller gåva för-
värvar ett dödsbo *där lantbruks-*
egendom ingår eller då någon, som
genom köp, byte eller gåva har
förvärvat en andel i ett sådant
dödsbo och inte på någon annan
grund är delägare i boet, tillskiftas
den fasta egendomen eller en del av
den.

4 §

Tillstånd enligt denna lag krävs för
förvärv av lantbruksegendom om

1. förvärvet avser egendom i glesbygd och 5 § inte är tillämplig,

2. förvärvet avser egendom i omarronderingsområde, eller

3. förvärvaren är en juridisk per-
son som förvärvar egendomen från
en fysisk person *eller* ett dödsbo.

Tillstånd enligt denna lag krävs för
förvärv av lantbruksegendom, om

3. förvärvaren är en juridisk per-
son som förvärvar egendomen från
en fysisk person, ett dödsbo *eller*
Allmänna arvsfonden.

Tillstånd krävs dock inte om förvärvet sker genom inrop på exekutiv
auktion.

6 §

En juridisk person får lämnas förvärvstillstånd, om

1. förvärvaren avstår, kan antas
komma att avstå eller under de fem
närmast föregående åren har avstått

1. förvärvaren avstår, kan antas
komma att avstå eller under de fem
närmast föregående åren har avstått

¹ Lagen omtryckt 2005:423.

lantbruksegendom som i fråga om produktionsförmåga ungefär motsvarar den egendom som avses med förvärvet, och

2. avståendet sker, kan antas komma att ske eller har skett till

- a) en fysisk person, eller
- b) staten för naturvårdsändamål.

Utöver vad som sägs i första stycket får en juridisk person lämnas förvärvstillstånd, om

1. egendomen är avsedd för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk,

2. förvärvet huvudsakligen avser skogsmark och förvärvaren på orten bedriver sådan industriell verksamhet i vilken egendomens virkesavkastning behövs,

3. förvärvet sker från annan juridisk person än dödsbo, eller

4. det annars finns särskilda skäl.

lantbruksegendom, som i fråga om produktionsförmåga ungefär motsvarar den egendom som avses med förvärvet, och avståendet sker, kan antas komma att ske eller har skett till

- b) staten för naturvårdsändamål,

2. egendomen är avsedd för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk,

3. förvärvet huvudsakligen avser skogsmark och förvärvaren på orten bedriver sådan industriell verksamhet i vilken egendomens virkesavkastning behövs,

4. förvärvet sker från *en* annan juridisk person än *ett* dödsbo *eller Allmänna arvsfonden*, eller

5. det annars finns särskilda skäl.

10 §²

Förvärvstillstånd ska sökas inom tre månader från *det* förvärvet *skedde*, om inte frågan om förvärvstillstånd enligt 10 kap. 3 § andra stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) ska underställas tillståndsmyndigheten av lantmäterimyndigheten.

Fråga om förvärvstillstånd får inte prövas förrän förvärvet skett utom i

Förvärvstillstånd ska sökas inom tre månader från *tidpunkten för* förvärvet. Om förvärvet har skett genom förordnande i testamente, som innebär att lantbruksegendom förvärvats som legat, ska förvärvstillstånd dock sökas inom tre månader från *den tidpunkt då testamentet fick laga kraft och legatet gavs ut eller, om bouppteckningen inte hade registrerats vid den tidpunkten, från tidpunkten för registreringen.*

Första stycket gäller inte om frågan om förvärvstillstånd ska underställas tillståndsmyndigheten av lantmäterimyndigheten enligt 10 kap. 3 § andra stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

Frågan om förvärvstillstånd får inte prövas förrän förvärvet skett

² Senaste lydelse 2010:266.

fall som avses i 2 § 2 eller 3. Tillstånd att förvärva egendom på offentlig auktion enligt 15 § lämnas före auktionen.

utom i fall som avses i 2 § 3 eller 4. Tillstånd att förvärva egendom på offentlig auktion enligt 15 § lämnas före auktionen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förvärv där testatorn har avlidit före ikraftträdandet.